

Kłopotliwa sukcesja

W wyniku ostatnich prac Ministerstwa Rozwoju nad projektem Ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, możemy zaobserwować coraz większe zainteresowanie tematyką związaną z przekazaniem przedsiębiorstwa kolejnym pokoleniom. Zmiany w prawie stanowią konieczność.

Patryk Ryszewski

Partner JGBS Biernat & Partners S.K.A.

Przewoźnicy to nierzadko firmy rodzinne, zazwyczaj prowadzone w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Tego rodzaju podmioty, w skali wszystkich branż, generują niemal 50 procent polskiego PKB, zatrudniając przy tym około 2 milionów pracowników. Do zmian w prawie musi dojść, gdyż obecnie następcy lub spadkobiercy mają problem z przejęciem przedsiębiorstw rodzinnych, szczególnie tych prowadzonych w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, w których przedsiębiorca jest silnie związany ze swoim biznesem.

Firma „umiera” z właścicielem

Według projektu Ustawy, która ma wejść w życie w 2018 roku a obecnie jest na etapie konsultacji, przepisy pozwolą na kontynuowanie działalności podmiotu gospodarczego po śmierci przedsiębiorcy. Ułatwienia dotyczyć będą przede wszystkim przeprowadzenia przedsiębiorstwa przez czas spadkowych formalności, poprzez wprowadzenie między innymi instytucji zarządcy sukcesyjnego. To na nim w okresie przejściowym, czyli aż do momentu podziału spadku, spocznie obowiązek zarządzania firmą.

Obecny stan prawny, przewiduje, że jednoosobowa działalność gospodarcza niejako „umiera” wraz z przedsiębiorcą. Nie wyklucza to możliwości nabycia w drodze dziedziczenia, aktywów firmy (tj. towarów, wyposażenia, środków trwałych), aczkolwiek nie dochodzi do swoistej

Firmy rodzinne mogą napotkać na niemałe kłopoty.

sukcesji polegającej na wejściu w prawa i obowiązki zmarłego przedsiębiorcy. Jego śmierć, jeśli prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, prowadzi do wykreślenia przedsiębiorstwa z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. A wtedy wygasają umowy z dotychczasowymi kontrahentami, ale także decyzje administracyjne (w tym koncesje, licencje oraz wszelkie zezwolenia), które są przypisane do konkretnej osoby fizycznej bądź prawnej. Nie dochodzi bowiem do wejścia w prawa i obowiązki zmarłego spadkobierców osoby prowadzącej działalność w formie jednoosobowej działalności gospodarczej.

Los pracowników

Takie rozwiązanie ma swoje konsekwencje także dla kadry pracowniczej, gdyż zgodnie z prawem, z dniem śmierci pracodawcy wygasają umowy o pracę. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby spadkobierca zatrudnił te same osoby w ramach własnego przedsiębiorstwa, ale pozostaje pytanie, czy wtedy nie będzie już za późno. Kierowcy, menedżerowie/specjaliści ds. transportu, spedytorzy, czy nawet pracownicy administracji, mogą zostać zrekrutowani przez innego, konkurencyjnego przewoźnika, bądź sami poszukać innego pracodawcy, nie chcąc narażać się na ryzyko utraty źródła zarobku. Następcom zmarłego trudno będzie natomiast prowadzić działalność gospodarczą bez pracowników, zwłaszcza jeżeli przedsiębiorstwo zatrudniało więcej osób.

Problem sukcesyjny nie dotyczy wyłącznie podmiotów prowadzonych w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Zagadnienie to jest dużo szersze i dotyka również spółki cywilnej oraz spółek prawa handlowego. Niektóre postanowienia umowy spółki bądź statutu (w zależności od formy prawnej podmiotu) a także sam testament spadkodawcy, mogą mieć kluczowe znaczenie dla spadkobierców, wpływając w sposób pozytywny albo negatywny na ich sytuację. Przykładem może być postanowienie w umowie spółki o wyłączeniu możliwości wstąpienia spadkobiercy do spółki. Nie bez znaczenia jest także testament spadkodawcy. Przez odpowiednie postanowienia może on uregulować sytuację spadkobierców w taki sposób, że przedsiębiorstwo trafi w ręce jednej osoby, posiadającej odpowiednie kwalifikacje i wiedzę w danej dziedzinie tak, aby móc kontynuować dzieło spadkodawcy. Odpowiednio wcześnie zaplanowanie sukcesji pozwala zatem na sprawne przejęcie przedsiębiorstwa przez następców prawnych i zminimalizowanie negatywnych skutków dla biznesu.